

ONDERWIJSRESEARCHDAGEN
IN WAGENINGEN

ECOLOGISCH LEREN

DOE JE NIET ALLEEN

De jaarlijkse OnderwijsResearchDagen werden dit jaar voor het eerst in Wageningen georganiseerd. Thema: ecologisch leren. Het ging over de opbrengsten van onderwijsonderzoek, de rol van de docent en over indringers.

TEKST EN FOTOGRAFIE

TON VAN DEN BORN

Negen panelleden tegenover een zaal vol conferentiebezoekers. De paneldiscussie over de toekomst van het onderwijsonderzoek is vrijdag 22 juni het sluitstuk van de driedaagse onderwijsresearchdagen. Twee dagen eerder beginnen ze met een lezing van een professor op sandalen. Speciale touringcars rijden de conferentiegangers van hotels in de Wageningse *food valley* naar de campus en terug. Die conferentiegangers, de meeste afkomstig van Nederlandse en Belgische universiteiten, hebben de keuze uit meer dan driehonderd presentaties.

Regieorgaan

In het panel, vrijdag, zitten onderwijsmanagers en onderwijskundigen. Onder meer Geert ten

Paneldiscussie over onderwijsonderzoek met onder meer Martin Mulder (ECS) en links Rien van Tilburg (Clusius College)

Dam, voorzitter van de Onderwijsraad, Rien van Tilburg, voorzitter College van Bestuur Clusius College, Hubert Coonen, hoogleraar aan Maastricht University in 'Effectiviteit professionalisering onderwijspersoneel' en Martin Mulder, hoogleraar bij Educatie- en Competentiestudies (ECS) in Wageningen en tevens gastheer van de conferentie.

Onderwerp is het regieorgaan dat er zou moeten komen. Het ministerie van OCW heeft Coonen gevraagd als kwartiermaker voor dat orgaan. "Want," verklaart hij, "het ontbreekt aan satisfactie bij de spelers over de opbrengsten van onderwijsonderzoek. Dat onderzoek werkt niet bevredigend uit voor de onderwijspraktijk."

Niet iedereen in het panel ervaart een gat tussen onderwijsonderzoek en onderwijspraktijk. "Ik denk dat de medische onderwijskunde, net als de agrarische onderwijskunde, redelijk effectief is om de brug te leggen", zegt Jeroen van Merriënboer, Universiteit Maastricht. Rien van Tilburg noemt het groen onderwijs, dat volgens hem met de Groene Kennis Coöperatie een bevoorrechte positie heeft omdat het daarmee beschikt over een orgaan dat sturing geeft aan onderzoek en innovatie. De

GKC functioneert voor dit domein al als een soort regieorgaan, zegt hij. "Misschien kan het nog beter, maar de GKC heeft voor een enorme vooruitgang gezorgd in vergelijking met tien jaar geleden toen er veel meer versnippering was."

Docenten

Hoe dan ook, de relevantie van onderwijsonderzoek blijft een uitdaging. Vraag is ook wat de inbreng van docenten in dit onderzoek moet zijn. En wat vraagt het van docenten als die iets willen doen met de resultaten van onderwijsonderzoek in hun onderwijspraktijk? Hoe landt het bij hen? Wat zijn onderzoeksresultaten waaraan docenten iets hebben? Wil je het zo goed mogelijk organiseren, zo is de gedachte bij het panel, dan moeten docenten een rol krijgen in de agendering van het regieorgaan.

In de onderzoeken die tijdens de onderwijsresearchdagen gepresenteerd worden, hebben docenten een rol in gespeeld: als lijdende of als meewerkende personen. Maar op de conferentie zelf zijn ze niet. "Het is heel moeilijk om docenten te betrekken", zegt Mulder bij de opening.

Ook de sessie die ik als verslaggever bijwoon, gaat over de docent: de docent als ontwerper. In hoe verre moet een docent in staat zijn

Ecologisch leren op ORD 2012

De ORD 2012 vonden plaats in Wageningen rondom het thema ecologisch leren. De organisatie lag in de handen van de leerstoelgroep Educatie- en Competentiestudies (ECS) en van Stoas Hogeschool. Met name van hoogleraar Martin Mulder, onderzoeker Renate Wesselink en lector Frank de Jong. Zij zijn ook lid van de Vereniging voor Onderwijs Research.

De leerstoelgroep ECS richt zich op competentieontwikkeling bij docenten en onderwijskunde voor de groene onderwijskolom. Begin jaren negentig is ECS gereorganiseerd van een lerarenopleiding naar de huidige leerstoelgroep. In de dertien jaar dat Martin Mulder er hoogleraar is, is deze uitgegroeid tot de grootste groep bij social sciences.

Stoas Hogeschool is de lerarenopleiding voor het groene domein. Er wordt ook onderzoek gedaan naar leren en ontwikkelen van professionals in organisaties. Ecologisch leren is een speerpunt voor de hogeschool. Ecologisch leren omdat in de 'complexe realiteit' van nu mensen bewust moeten zijn van context en samenhang. In de onderwijspraktijk kun je dit vertalen naar een ecosysteem of netwerk in de klas, waarin leerlingen van en met elkaar en van de omgeving leren. Het lectorencollectief van Stoas Hogeschool wil met partners een visie ontwikkelen op ecologische intelligentie.

Zie: www.ord2012.nl

‘Als je leert, dringt er iets bij jou naar binnen’

Spreker Wolff-Michael Roth: “Leren is iets dat vreemd is veranderen in een onderdeel van de voor jou bekende wereld”

Reactie uit de zaal op de paneldiscussie over de toekomst van het onderwijsonderzoek en het functioneren van een regieorgaan voor dat onderzoek

om onderwijs en onderwijscurriculum te ontwerpen en wat is daarvoor nodig? De onderzoekers voeren docenten op die hun lessen op verschillende manieren indelen: een andere volgorde van uitleg, zelf nadenken over een centrale vraag en context maken. De voorbeelden bieden een kader voor verdere discussie over de ontwikkeltaken van docenten.

Onderwijsresearchdagen

De Vereniging voor Onderwijs Research (VOR), beroepsvereniging voor onderwijsonderzoekers in Nederland en Vlaanderen, organiseert jaarlijks in samenwerking met het Vlaams Forum voor Onderwijsonderzoek (VFO) de Onderwijs-ResearchDagen (ORD). Deelnemers wisselen drie dagen lang resultaten van onderwijsonderzoek uit. De ORD bestaan ruim dertig jaar en trekt steeds ongeveer vijfhonderd deelnemers.

Indringers

Vier *keynote speakers* geven betekenis en verdieping aan het thema van de conferentie, ecologisch leren. Zo spreekt Wolff-Michael Roth, hoogleraar op universiteiten in Canada en in Australië, woensdagavond in de schouwburg op de opening van de conferentie. De deelnemers gaan per touringcar van de campus naar die schouwburg, want in het ‘kleinschalige’ Wageningen biedt de grootste collegezaal slechts plaats aan 225 mensen.

De lezing van Roth – die in een zwart T-shirt en op sandalen op het podium staat – komt langzaam op gang. Waar gaat het heen, vraag ik me af als hij het heeft over harttransplantaties en de verspreiding van een kikkersoort in Queensland, Australië. Langzamerhand krijgt zijn verhaal meer passie. De professor komt in zijn element, lijkt het. Hij vertelt over indringers, vreemdelingen, de opname van vreemde dingen en hoe op indringers gereaa-

geerd wordt. Hoe gaan ecologische systemen om met een indringer? Het is een metafoor voor leren, zo blijkt in het tweede deel van zijn lezing. Want als je leert, dringt er bij jou ook iets naar binnen. “Leren is misschien niet zozeer begrijpen, maar iets dat vreemd is veranderen in een onderdeel van de voor jou bekende wereld.”

Roth start een filmpje waarin kinderen vertellen over wat ze leren in een rivierproject. En dan begrijp ik nog beter waar ‘leren van de ecologie’ en de ‘ecologie van het leren’ elkaar raken. Leren wordt spannend, en de kinderen in het filmpje ervaren hoe ze hun omgeving kunnen veranderen en merken dat tijdens het leerproces deze omgeving voor hen verandert. ■